

Beslut: 2006-03-20

Klagande

NN

Det överklagade beslutet

Centrala studiestödsnämndens
(CSN) beslut den 11 januari 2006

Saken

Bosättningskrav

Nämndens beslut

Nämnden avslår överklagandet.

Nämndens beslut får enligt 6 kap. 11 § studiestödslagen inte överklagas.

Ärendet

NN ansökte den 27 december 2005 om studiemedel för heltidsstudier på en språkkurs vid ett universitet i Kina under perioden den 6 mars 2006 – den 7 juli 2006.

CSN avslag NN:s ansökan den 11 januari 2006 med motiveringen att NN inte uppfyllde kravet på bosättning i Sverige. CSN hade heller inte funnit att NN:s tidigare bosättning utomlands var att jämställa med bosättning i Sverige. CSN bedömde att det inte fanns synnerliga skäl att göra undantag från bosättningskravet i NN:s fall.

NN överklagade den 12 januari och den 15 januari 2006 CSN:s beslut. NN anförde i huvudsak att NN via e-post från CSN den 30 augusti 2005 fått felaktig information från CSN eftersom CSN då endast nämnt folkbokföringskrav. Av detta drog NN slutsatsen att de nya reglerna ännu inte hade fastställts och NN antog därmed att undantaget från folkbokföringskravet vid bosättning i annat nordiskt land skulle fortsätta att gälla. NN kan inte finansiera studier med lån från norska Lånekassen utan måste börja om på nytt och bosätta sig i Sverige om NN inte beviljas svenska studiemedel. NN valde att bosätta sig i Norge den 20 augusti 2001 på grund av den mycket höga arbetslösheten där NN bodde tidigare. Tiden från offentliggjort bosättningskrav till planerad kursstart var bara två månader. För att inte få ansökan avslagen enligt det nya bosättningskravet skulle NN behövt påbörja sina studier i augusti. Tiden blev dock för knapp från planering våren 2005 till kursstart i augusti. Det alternativ som återstod var att börja nästa Long-term language course i februari 2006. I övrigt gör NN jämförelser med Lånekassens krav på bosättning och utifrån dessa krav, samt med hänsyn till CSN:s tidigare information, gör NN ett rimligt

antagande att folkbokföringsregeln med undantagsmöjligheten vid boende i annat nordiskt land fortfarande gäller.

CSN överlämnade ärendet utan yttrande den 23 januari 2006.

Överklagandenämnden för studiestöd begärde den 10 februari 2006 ett yttrande från CSN angående frågan om hur CSN anser att EG-rätten påverkar NN:s rätt till studiestöd.

CSN har den 23 februari 2006 yttrat sig och bl.a. anfört följande. I ärendet har inte framkommit annat än att NN är bosatt i Norge sedan augusti 2001 och att NN dessförinnan var folkbokförd i Sverige nio månader under år 2000 och 8,5 månader under år 2001. Enligt CSN:s mening kan NN inte anses ha visat att NN uppfyller bosättningskravet enligt 3 kap. 23 § första stycket studiestödslagen.

CSN anför vidare i yttrandet att regeringen har bedömt att bosättningskravet inte strider mot EG-rätten. Bestämmelsen om rätt till svenskt studiemedel för studier utomlands är boendebaserad och gäller på samma sätt för svenska medborgare som för migrerande EU-medborgare. NN är inte arbetstagare i Sverige och kan därför inte grunda någon rätt till svenskt studiestöd på EG-rättens bestämmelser om fri rörlighet för arbetstagare. I den mån NN kan anses som arbetstagare i Norge skulle dock EG-rätten kunna åberopas till stöd för att NN ska beviljas norskt studiestöd. CSN har varit i kontakt med lånekassen i Norge och fått uppgift om att NN inte sökt norskt studiestöd. CSN anser att den omständigheten att en utomlands bosatt student underlåter att söka studiestöd från bosättningslandet inte kan anses medföra rätt att få studiestöd från något annat land.

CSN anför slutligen i yttrandet att CSN i ett svar till NN den 4 november 2005 upplyste NN om de regler om folkbokföring som gällde vid den tiden samt att reglerna från och med den 1 januari 2006 skulle komma att ändras. NN informerades även om var på CSN:s hemsida NN kunde läsa mer om ändringarna. CSN anser att överklagandet bör avslås.

NN har den 28 februari 2006 kommit in med synpunkter på CSN:s yttrande och bl.a. anfört följande. NN anser att NN har varit gästarbetare i Norge inte migrerande arbetstagare. NN har aldrig haft för avsikt att permanent bosätta sig i Norge. I Oslo kom NN den kinesiska kulturen nära och NN hoppas kunna fördjupa sin kunskap om Kina genom studier där. I övrigt hänvisar NN till uppgifterna i överklagandet.

NN har den 18 och 20 mars 2006 kommit in med ytterligare synpunkter på CSN:s yttrande och bl.a. anfört följande. EU:s målsättning att skapa ett gränslöst Europa samt bestämmelserna om boende i ett annat nordiskt land var en starkt bidragande orsak till att NN började arbeta i Oslo. Eftersom NN inte hade möjlighet att börja studera under hösten 2005 senarelade NN studiestarten till våren 2006. När det nya bosättningskravet för rätt till studiemedel utomlands trädde i kraft den 1 januari 2006 förändrades förutsättningarna totalt för NN:s studier i Kina. NN anser att detta inte kan anses förenligt med EU:s princip om fri rörlighet för personer.

Författningsbestämmelser

Av 3 kap. 23 § första stycket studiestödslagen (1999:1395) framgår att studiemedel får lämnas för studier utanför Sverige om den studerande har varit bosatt i Sverige i en sammanhängande period om minst två år under de senaste fem åren.

Av 3 kap. 25 § studiestödsförordningen (2000:655) framgår att CSN får meddela föreskrifter om undantag från det krav på bosättning som anges i 3 kap. 23 § första stycket studiestödslagen.

Av 12 kap. 4 § CSNFS 2001:1 framgår följande. Den som av en statlig arbetsgivare sänds till ett annat land för arbete för arbetsgivarens räkning ska anses vara bosatt i Sverige under hela utsändningstiden om han eller hon tidigare någon gång varit bosatt i Sverige. När en annan stat som arbetsgivare sänder en person till Sverige för arbete för arbetsgivarens räkning ska den personen inte anses vara bosatt i Sverige.

Av 12 kap. 5 § CSNFS 2001:1 framgår följande. En i Sverige bosatt person som lämnar landet för arbete för arbetsgivarens räkning ska fortfarande anses vara bosatt här, om han eller hon är anställd av

1. ett svenskt trossamfund eller ett organ som är knutet till ett sådant samfund eller
2. en svensk ideell organisation som bedriver biståndsverksamhet.

Första stycket gäller endast om utlandsvistelsen kan antas vara längst fem år.

Av 12 kap 6 § första stycket CSNFS 2001:1 framgår följande. En person som uppfyller kravet på två års bosättning i 3 kap. 23 § studiestödslagen när han eller hon lämnar landet för att studera i ett annat land ska fortfarande anses vara bosatt i Sverige så länge han eller hon genomgår en studiestödsberättigande utbildning eller har utbildningsbidrag för doktorander.

Av 12 kap. 6 a § CSNFS 2001:1 framgår följande. En svensk medborgare som är bosatt i utlandet på grund av sjukdom ska fortfarande anses vara bosatt i Sverige om han eller hon tidigare någon gång har varit bosatt i Sverige.

Av 12 kap. 6 b § CSNFS 2001:1 framgår följande. Andra personer än de som anges i 4–6 a §§ anses vara bosatta i Sverige om det finns synnerliga skäl.

Nämndens bedömning

Nämnden konstaterar att NN inte har varit bosatt i Sverige i en sammanhängande period om minst två år under de senaste fem åren. NN uppfyller inte heller de förutsättningar som finns för att undantag ska kunna göras från bestämmelsen.

När det gäller frågan huruvida bosättningskravet strider mot EG-rätten finner nämnden att bosättningskravet gäller för både svenska medborgare och andra migrerande arbetstagare. De direktiv som utfärdats reglerar i första hand hur mottagande land ska behandla migrerande arbetstagare med flera, men inte hur tidigare landet ska behandla de som lämnat landet för att arbeta i ett annat land.

NN har lämnat Sverige för att arbeta i Norge. NN:s ställning som migrerande arbetstagare i Norge medför inte att NN med stöd av EG-rätten har rätt till svenskt studiemedel.

Det har inte framkommit att NN återvänt till Sverige på ett sådant sätt att NN fått ställning av migrerande arbetstagare hit.

Nämnden finner att bosättningskravet i 3 kap. 23 § studiestödslagen gäller i NN:s fall och att NN därmed inte är berättigad till studiemedel för sina studier i Kina. Överklagandet ska därför avslås.

Bertil Ekholm

Anita Enocksson

Beslutet har fattats av Bertil Ekholm, ordförande i nämnden, Charlotte Waas, vice ordförande, Mats Törnered, direktör, samt ledamöterna Marie-Louise Holmberg (ersättare för Margareta Söderström), Margareta Lindhagen, Ulrika Lindmark och Christian Sjöstrand.

Föredragande: Anita Enocksson

Kopia till CSN

Chefen för Rättsenheten vid CSN:s huvudkontor i Sundsvall